

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

**v zmysle prílohy č. 4 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpis**

STRATEGICKÝ DOKUMENT ROZVOJA Liptov 2030

**Program sociálneho a hospodárskeho rozvoja mesta
Liptovský Mikuláš do roku 2030**

**Program sociálneho a hospodárskeho rozvoja mesta
Ružomberok do roku 2030**

Integrovaná územná stratégia UMR Liptov 2030

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie:

Mesto Liptovský Mikuláš, IČO: 00 315 524

2. Sídlo:

Mestský úrad, Štúrova 1989/41, 031 42 Liptovský Mikuláš

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:

RNDr. Mária Lošonská – Oddelenie životného prostredia a poľnohospodárstva, Mestský úrad Liptovský Mikuláš

e-mail: maria.losonska@mikulas.sk, tel. +421 44 5565 350

Mgr. Simona Pelikán – Oddelenie PEM, Mestský úrad Liptovský Mikuláš

e-mail: simona.pelikan@mikulas.sk, tel. +421 44 5565 232

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov:

Strategický dokument rozvoja Liptov 2030 – Integrovaná územná stratégia pre územie udržateľného mestského rozvoja Ružomberok-Liptovský Mikuláš zahŕňajúci Program sociálneho a hospodárskeho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš do roku 2030 a Program sociálneho a hospodárskeho rozvoja mesta Ružomberok do roku 2030 (ďalej Stratégia Liptov 2030).

2. Územie (SR, kraj, okres, obec):

Územie udržateľného mestského rozvoja Ružomberok – Liptovský Mikuláš (ďalej ako UMR Liptov) zriadené v zmysle článku 7. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013, o Európskom fonde regionálneho rozvoja ako súčasť Regionálnej integrovanej územnej stratégie (RIÚS). Jeho pôsobenie je zadefinované v Štatúte zo dňa 29.12.2020, pre územie 2 jadrových miest a 16 obcí. Je základnou strategickou plánovacou jednotkou (SPR) pre integrovaný územný rozvoj UMR Liptov.

Jadrové mestá	Obce UMR Liptov okresu Liptovský Mikuláš	Obce UMR Liptov okresu Ružomberok
Liptovský Mikuláš Ružomberok	1. Vlachy 2. Liptovská Sielnica 3. Liptovský Trnovec 4. Gôtovany 5. Galovany 6. Demänovská dolina 7. Prosiek 8. Bobrovník	9. Liptovské Sliače 10. Likavka 11. Lisková 12. Liptovská Teplá 13. Štiavnička 14. Bešeňová 15. Ivachnová 16. Turík

3. Dotknuté obce:

Mestá a obce UMR: Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Vlachy, Liptovská Sielnica, Liptovský Trnovec, Gôtovany, Galovany, Demänovská dolina, Prosiek, Bobrovník, Liptovské Sliače, Likavka, Lisková, Liptovská Teplá, Štiavnička, Bešeňová, Ivachnová, Turík.

Príslušné obce UMR a jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

4. Dotknuté orgány:

- Žilinský samosprávny kraj
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš: odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, odbor pozemkový a lesný, odbor starostlivosti o ŽP
- Okresný úrad Ružomberok
- Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky, A. Kmeťa 17, 010 01 Žilina
- ŠOP SR S NAPANT, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica
- ŠOP SR TANAP, P.O.Box 21, 059 41 Tatranská Štrba 75
- Krajský pamiatkový úrad Žilina, pracovisko Ružomberok, Š.N.Hýroša 1, 034 01 Ružomberok
- Správa ciest ŽSK, M. Rázusa č. 104, 010 01 Žilina
- Správa ciest ŽSK, Pod stráňami č. 4, Lipt. Mikuláš
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, P.O.Box 10, Štúrova 36, 031 80 Liptovský Mikuláš
- Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s. ul. Revolučná, 031 80 Liptovský Mikuláš
- Lesy Slovenskej republiky, š.p., J.Martinku 110, 033 11 Liptovský Hrádok

5. Schvaľujúci orgán:

Kompetentným orgánom na schválenie PHSR jadrových miest je Mestské zastupiteľstvo mesta Liptovský Mikuláš a Mestské zastupiteľstvo Ružomberok (každé pre svoje mesto). IÚS UMR Liptov 2030 schváli Kooperačná rada UMR.

6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom:

Stratégia Liptov 2030 je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - Slovensko 2030, ktorá plní funkciu Národnej stratégie regionálneho rozvoja) a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obce nachádzajú.

Na základe poučenia z najlepších postupov iných členských štátov EÚ a vzhľadom na nízku mieru čerpania EFRR prostredníctvom IROP v rokoch 2014 – 2020, ako aj na nízku schopnosť riešiť základný problém pretrvávajúcich regionálnych rozdielov budú v programovom období EÚ 2021–2027 na území Slovenska využívané nové decentralizované nástroje integrovaného územného prístupu k implementácii fondov EÚ – integrovaná územná stratégia (IÚS) a integrované územné investície (IÚI) pre vyššie územné celky (na úrovni NUTS3) a pre 18 vybraných miest a ich tzv. územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) ako strategicko - plánovacie regióny (SPR) medzi ktoré na území Žilinského samosprávneho kraja okrem Žiliny a Martina patrí aj UMR Ružomberok - Liptovský Mikuláš, ktoré tvoria dve jadrové mestá a 16 obcí (ďalej ako UMR Liptov). Tieto dve štruktúry sú navzájom koordinované na regionálnej úrovni prostredníctvom regionálnych rád pre partnerstvo.

Strategický dokument je špecifický v tom, že v sebe integruje dve stratégie mestského rozvoja tzv. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok a mesta Liptovský Mikuláš na roky 2023 - 2030 (ďalej ako PHSR jadrových miest) a jednu integrovanú územnú stratégiu UMR Liptov na roky 2023 - 2030 (ďalej ako IÚS UMR Liptov 2030). Ide o pozitívny krok smerom k spoločnému definovaniu priorít rozvoja a investícií, zosúladeniu procesov plánovania a implementácie opatrení rozvoja na území prirodzeného regiónu Liptov. Je navrhnutý tak, aby bol prirodzene napojený na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+ a Integrovanú územnú stratégiu Žilinského samosprávneho kraja 2021+ realizovanej na území prirodzeného regiónu Liptov, aby dochádzalo k prirodzeným synergickým efektom spolupráce socio-ekonomických partnerov na území prirodzeného regiónu Liptov. Dve stratégie mestského rozvoja tzv. Programy hospodárskeho

a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok a mesta Liptovský Mikuláš na roky 2023 -2030 a Integrovaná územná stratégia UMR Liptov na roky 2023 – 2030 majú totožnú analytickú časť, strategicko-programovú časť a líšia sa v realizačno-finančnej časti akčnými plánmi vychádzajúcimi zo zásobníkov projektov.

Dokument je posudzovaný v zmysle § 4, ods. 1 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v platnom znení a je spracovaný ako rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Strategický dokument rešpektuje zásady zachovania kultúrnych a historických hodnôt a je v súlade s koncepcným dokument Ministerstva kultúry SR - Stratégia ochrany pamiatkového fondu na roky 2017 – 2022. Riadi sa platnou legislatívou na úseku ochrany pamiatkového fondu – zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov (zákonom č. 479/2005 Z.z., zákonom č. 208/2009 Z.z., zákonom č. 262/2011Z.z., zákonom č. 180/2013 Z.z., zákonom č. 104/2014 Z.z., zákonom č. 282/2015 Z.z., zákonom č. 376/2015 Z.z. a zákonom č. 125/2016 Z.z.), tzv. pamiatkový zákon a Deklaráciou Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva č.1292 z 28. 2. 2001. Pre funkčné využívanie riešeného územia vyplývajú povinnosti uvedené v § 30 pamiatkového zákona - Všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu a § 40 Nález odsek 2 a 3 pamiatkového zákona a § 127 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. V prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov, počas terénnych úprav, musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác nález ihneď ohlásiť krajskému pamiatkovému úradu. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou. Do obhliadky je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne príslušný stavebný úrad po dohode s krajským pamiatkovým úradom. Podľa § 40 pamiatkového zákona archeologický nález môže vyzdvihnúť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

Strategický dokument bude zohľadňovať všetky námietky, pripomienky a stanoviská dotknutých orgánov doručené v príslušnej lehote na Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor starostlivosti o životné prostredie, konkrétne stanovisko a pripomienky Okresného úradu Liptovský Mikuláš, odboru starostlivosti o životné prostredie, úseku štátnej správy odpadového hospodárstva, ďalej stanovisko Okresného úradu Ružomberok, odboru starostlivosti o životné prostredie, stanovisko Krajského pamiatkového úradu Žilina, pripomienky Liptovskej vodárenskej spoločnosti, pripomienky uvádzané v odbornom stanovisku Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici.

Obsah:

ÚVOD

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Všeobecná analýza

- 1.1. Administratívne usporiadanie a sídelná štruktúra
- 1.2. Prírodné danosti regiónu Liptov
- 1.3. Pôdne pomery
- 1.4. Demografické pomery
- 1.5. Hospodárenie samospráv
- 1.6. Manažérske zhrnutie

2. Analýza dát podľa tematických oblastí

- 2.1. Vzdelávanie, ekonomika a inovácie
 - 2.1.1 Školstvo a práca s mládežou
 - 2.1.2 Inovácie
 - 2.1.3 Trh práce
 - 2.1.4 Podnikanie a prosperita

- 2.2. Životné prostredie
 - 2.2.1 Integrovaný manažment krajiny a územné plánovanie
 - 2.2.2 Krajinná a sídelná zeleň a verejné priestranstva
 - 2.2.3 Odpadové hospodárstvo
 - 2.2.4 Vodný manažment
 - 2.2.5 Ovzdušie
 - 2.2.6 Pôda
 - 2.2.7 Ochrana prírody a krajiny
 - 2.2.8 Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета
- 2.3. Infraštruktúra
 - 2.3.1 Dopravná infraštruktúra
 - 2.3.2 Preprava osôb
 - 2.3.3 Technická a energetická infraštruktúra
 - 2.3.4 Moderná samospráva a digitálna infraštruktúra
 - 2.3.5 Informačná infraštruktúra
- 2.4. Sociálna stabilita
 - 2.4.1 Sociálne služby a sociálna pomoc
 - 2.4.2 Zdravotná starostlivosť
 - 2.4.3 Bývanie
 - 2.4.4 Bezpečnosť a civilná ochrana
- 2.5. Identita a sebestačnosť
 - 2.5.1 Identita a atraktivita územia
 - 2.5.2 Kultúra
 - 2.5.3 Šport
 - 2.5.4 Cestovný ruch
 - 2.5.5 Cezhraničná a medzinárodná spolupráca
- 2.6. Manažérske zhrnutie

3. Závery za tematické a územné stretnutia s odbornou verejnosťou

4. SWOT analýza za územie UMR Liptov

5. Trendy rozvoja

STRATEGICKO – PROGRAMOVÁ ČASŤ

REALIZAČNO – FINANČNÁ ČASŤ

Východiskové dokumenty

Vysvetlenia použitých skratiek

Prílohy 1-3

Hlavné ciele:

Vízia: Územie UMR Liptov, ktoré je územím udržateľného mestského rozvoja 16 obcí a 2 jadrových miest (Ružomberok a Liptovský Mikuláš) spája udržateľné využitie prírodného a kultúrneho potenciálu regiónu, s prosperitou obyvateľov a autentickými zážitkami návštevníkov, v záujme postupného budovania zeleného, udržateľného a sebestačného regiónu odolného voči klimatickým zmenám a plne využívajúceho princípy zdieľanej ekonomiky a potenciálu z angažovania sa miestnych komunít a partnerstiev.

Priority: (1) Vzdelávanie, ekonomika a inovácie, (2) Životné prostredie, (3) Infraštruktúra, (4) Sociálna stabilita a (5) Identita a sebestačnosť.

Strategické ciele: (1) Vytvárať podmienky pre kvalitné vzdelávanie, pre rozvoj tradičných a inovatívnych odvetví hospodárstva, pre dobré pracovné prostredie a dobré spravovanie vecí verejných. (2) Zachovať prírodné hodnoty, tradičný krajinný ráz a biodiverzitu a podporiť adaptáciu na dopady klimatickej zmeny. (3) Budovať a udržiavať infraštruktúru podporujúcu udržateľnú mobilitu, energetickú

efektívnosť a technickú vybavenosť zlepšujúcu kvalitu života (4) Sociálna stabilita Dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou sociálnych, zdravotných služieb, služieb bývania a bezpečným prostredím. (5) Identita a sebestačnosť Budovať atraktívny, konkurencieschopný, odolný a udržateľný región Liptov prostredníctvom spolupráce a podporou partnerstiev.

Vzťah k iným strategickým dokumentom:

Decentralizovaný implementačný model IÚS a IÚI je v súlade so znením:

- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde 12 a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku („všeobecné nariadenie EÚ“)
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde („nariadenie EFRR/KF“) • Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 („nariadenie ESF+“)
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov („nariadenie EÚS“),
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu („nariadenie FST“),
- Zákon č. 539/2008 Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja,
- Zákon č. 121/2022 Z. z., o príspevkoch z fondov Európskej únie,
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (týka sa Rady partnerstva),
- Metodika tvorby programov PHRSR 2020, verzia 1.0.4

Implementácia týchto nástrojov sa riadi Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021–2027 a ďalšími usmerneniami, metodickými materiálmi a pokynmi Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRR), Riadiaceho orgánu (RO) a Sprostredkovateľských orgánov Programu Slovensko, prípadne ďalších orgánov zapojených do implementácie prostriedkov EÚ na území SR, z ktorých vychádza spracovanie tohto strategického dokumentu.

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať:

1.1 Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území

1.1.1 Geomorfologické pomery:

Dotknuté územie je podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, E., Lukniš, M.: Regionálne geomorfologické členenie SSR, 1986) súčasťou sústavy Alpsko-himalajskej, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, suprovencie Vnútné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Liptovskej kotliny. Liptovská kotlina je zložená z týchto geomorfologických častí:

- 1.1. Liptovské nivy
- 1.2. Chočské podhorie

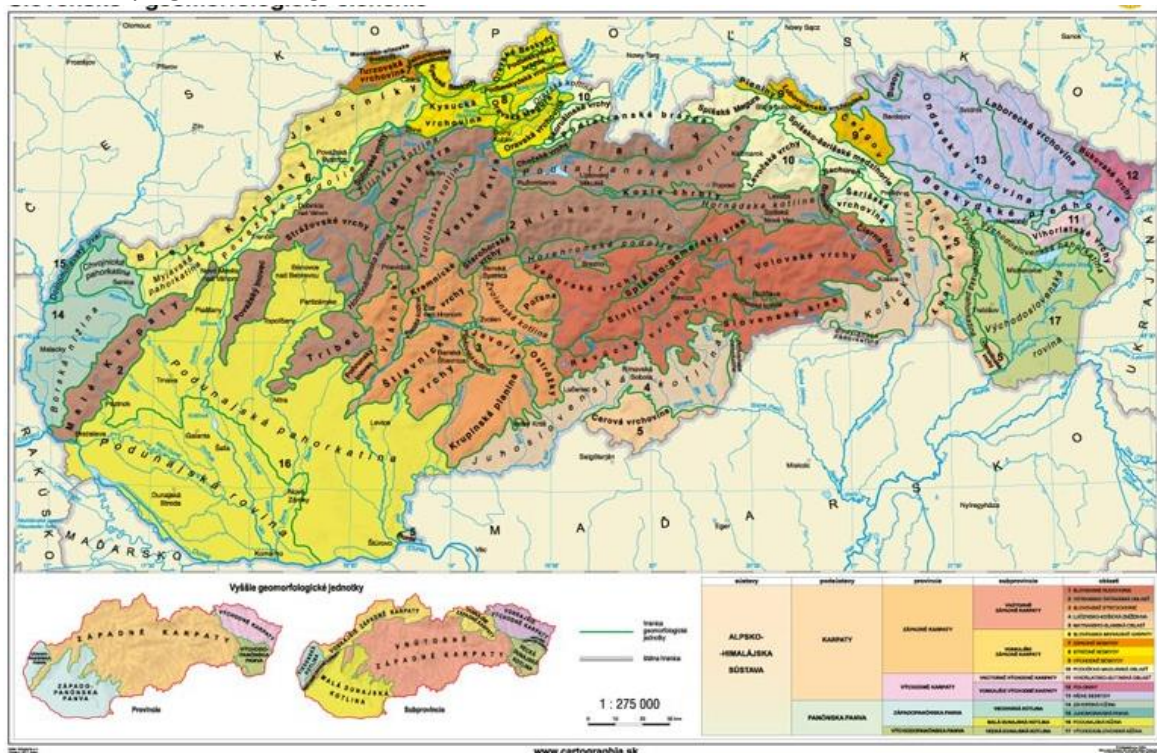
- 1.3. Matiašovské háje
- 1.4. Smrečianska pahorkatina
- 1.5. Hybianska pahorkatina
- 1.6. Galovianske háje

Obr. 1 Geomorfologické členenie sledovaného územia, podľa Mazúr, Lukniš (1986)

Geomorfologické pomery Liptovskej kotliny charakterizujú základné typy erózo - denudačného reliéfu. Reliéf kotlinových pahorkatín, ktorý prevažuje v južnej a severovýchodnej časti vrátane dotknutej lokality a reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín v severozápadnej časti kotliny

Obr. 2: Mapa geomorfologického členenia Slovenska.

1.1.2 Geologické pomery:

Liptovská dolina ako celok je budovaná sedimentmi vnútrokarpatského paleogénu, na ktorých ležia kvartérne uloženiny. Miestami, najmä v východnej časti kotliny, vystupujú na povrch v podobe ostrovov mezozoické horniny – dolomity a vápence.

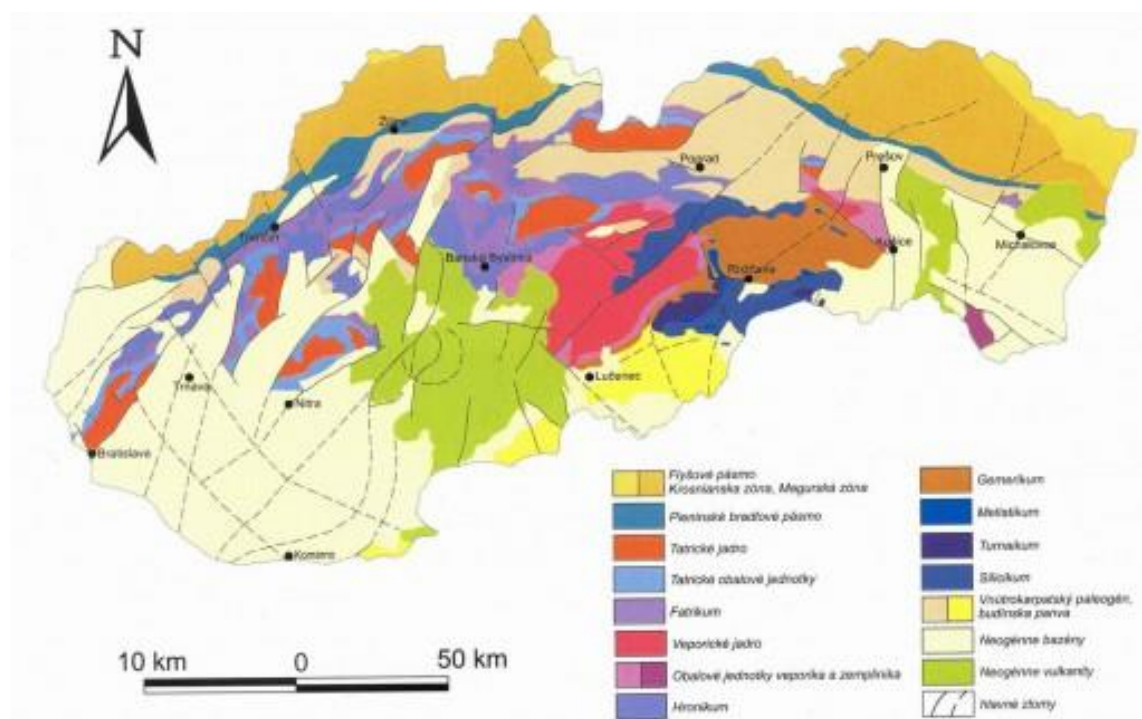
Na stavbe vnútrokarpatského paleogénu Liptovskej kotliny sa podieľajú súvrstvia:

- bazálna litofácia – zložená z brekcií a zlepcov
- ílovcová litofácia
- flyšová litofácia
- neflyšový pieskovcovo-zlepcový vývoj.

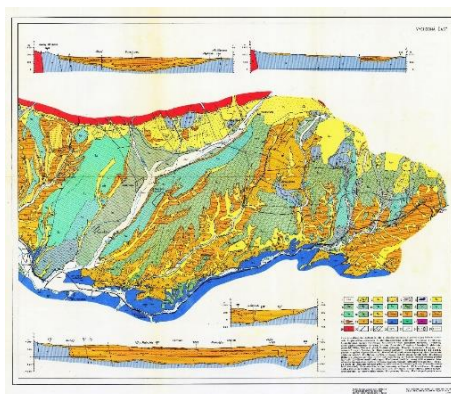
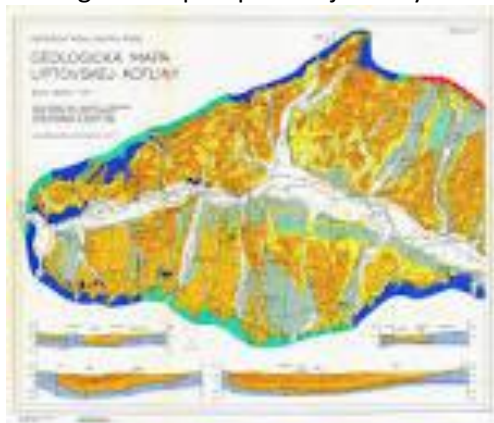
Kvartérne sedimenty Liptovskej kotliny sú tvorené najmä fluviálnymi a deluviálnymi sedimentmi, menej proluviálnymi, eluviálnymi a organickými sedimentmi. Úpätia pohorí sú pokryté glucifluviálnymi sedimentmi.

Záujmové územie je budované fluviálnymi štrkovitými sedimentmi, ktoré z východnej strany sú v priamom styku s paleogénnymi horninami.

Geologická mapa Slovenska je zobrazená na obrázku č.3

Geologická mapa Liptovskej kotliny tvorí obrázok č. 4.

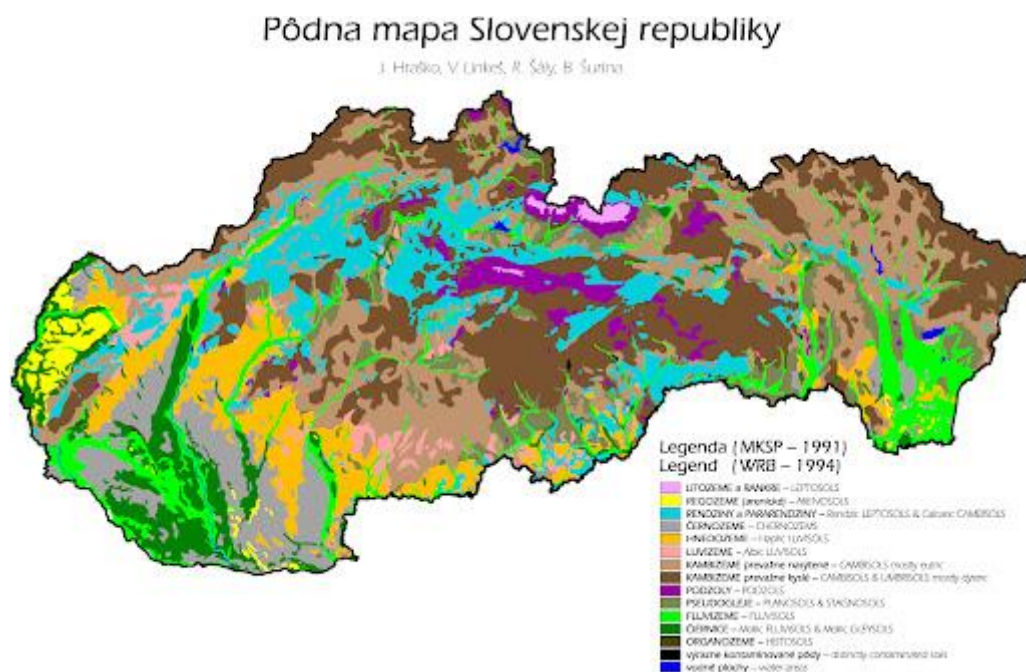

1.1.3 Pedologické pomery:

Najrozšírenejšie sú hnedé pôdy (kambizeme) oglejené. „Rozšírené sú najmä v západnej časti Liptovskej kotliny.“ Vyskytujú sa s hnedými pôdami, od ktorých sa líšia len rôzne intenzívnymi znakmi oglejenia a vyšším obsahom humusu. Pôdna reakcia a obsah živín závisia na poľnohospodársky využívaných plochách od hnojenia. Podľa zrnitosti zloženia sú to stredne ťažké až ťažké pôdy. Prevažne poľnohospodársky sa využívajú aj ilimerizované pôdy (luvizeme). Sú to oglejené pôdy, ktoré vystupujú najmä na úpätí Vysokých Tatier. Na vápencoch, travertínoch a dolomitoch sú rozšírené rendziny. Sú to stredné až ťažké pôdy, na ktoré nadväzujú nivné pôdy. V nivných pôdach s pomalým odtokom podzemnej vody sú rozšírené glejové pôdy a rašelinové pôdy. Na oblasti nenarušené záplavami sa viaže lužná pôda.

Z hľadiska bonity sú v Liptovskej kotline aj na dotknutej lokalite zastúpené málo produkčné poľnohospodárske pôdy. K najúrodnejším patria pôdy v údolných nivách.

Pôdna mapa Slovenskej republiky tvorí obrázok č. 5.

1.1.4 Hydrologické pomery:

Z hydrologického hľadiska záujmové územie patrí do povodia horného Váhu 4-21-02. Váh odvodňuje územie s plochou 17 000 km² a dĺžka všetkých tokov v jeho povodí je 16 000 km. Povodie Váhu je ohraničené v horskej časti hrebeňovou a údolnou rozvodnicou a v Podunajskej nížine nížinnou rozvodnicou.

Územie je súčasťou Stredohorskej oblasti so snehovo - dažďovým typom režimu odtoku, pre ktorý je charakteristické maximum priemerného mesačného prietoku v máji, minimum v mesiaci január - február, vysoká vodnatosť v období apríl - jún a nevýrazné sekundárne zvýšenie vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy.

Územie je odvodňované povrchovým tokom Váhu a jeho prítokmi. K najvýznamnejším pravostranným prítokom Váhu patrí Belá, ktorá ovplyvňuje režim hornej časti Váhu, ďalej Smrečianka, Jalovčianka, Suchý potok, Prosečianka a Orava. Z ľavostranných prítokov je to Demänovka, Križňanka, Ľupčianka, Sliačianka, Revúca a Ľubochňanka.

Koryto Váhu v kotline je 30-80 m široké a 1-3 m hlboké. Je schopné odvádzať len veľké jednorročné vody. Z hľadiska prietokovej kapacity a odtokových pomerov sú význačné spádové zlomy a zúženia. Spádové zlomy na Váhu sa viažu na vyústenia väčších horských prítokov, napr. Boce, Smrečianky atď. Pravostranné prítoky majú väčší spád, väčšiu kinetickú energiu a v závislosti od toho sa vyznačujú menšou stálosťou koryta a väčším transportom splavenín.

Podľa súčiniteľa odtoku povrchovými tokmi odtečie približne 63% zrážok. Najviac zrážok odvádzajú bystrinné toky, ako sú napr. Belá (73%), Boca (72%). Prietokové maximá sa vyskytujú v jarných mesiacoch (apríl, máj). Najmenší prietok je v januári a vo februári. Prietoky v týchto mesiacoch sú ukazovateľmi minimálnej výdatnosti podzemných vôd Liptova. V letných mesiacoch sú prietoky relatívne vyrovnané. Tento všeobecne platný ročný režim ovplyvňujú zrážky. Nízku alebo vysokú vodnatosť tokov môžu v ktoromkoľvek mesiaci vyvolať nízke alebo vysoké zrážky.

1.1.5 Klimatické pomery:

Podľa geograficko-klimatického členenia Liptov patrí k typu kotlinovej klímy s častými inverziami teplôt, konkrétne k jej chladnému subtypu (SLOVENSKÁ AKADEMIA VIED 1980). Priemerná ročná teplota vzduchu v tejto oblasti je okolo 6° C, priemerná júlová teplota vzduchu je 14,5 - 16° C a januárová -4,5 až -6° C. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí 700 - 800 mm (Liptovský Mikuláš 711 mm). Priemerný počet dní snehovej pokrývky je 140 – 160 dní, priemerný počet dní so zrážkami väčšími ako 1 mm je 110 – 120 dní. Na chladnú oblasť poukazuje aj pomer počtu letných dní (10 - 30) a mrazových dní (100 - 120).

V Liptovskej kotline prevláda západný vietor s maximálnou silou 5. Beaufortovho stupňa. Maximum silných vetrov pripadá na január, február, marec a november, minimum pripadá na august, júl a čiastočne aj na september.

1.1.6 Vegetačné pomery:

Rastlinstvo v Liptovskej kotline je výsledkom dlhého vývoja už od treťohôr. Závisí predovšetkým od geologického podkladu, klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov územia. V nižších polohách prevládajú oráčiny. Pasienky sú zatlačené na vyššie položené chrby. Vodné toky lemujú porasty krovín, vrb a jelše šedej. V horských oblastiach sú zastúpené výlučne ihličnaté lesy s hornou hranicou do 1550 m. Prevládajúcim stromom je tu smrek, jedľa, menej smrekovec a na suchých miestach borovica. Horný Liptov je typickou oblasťou horských a vysokohorských lesov. V nižších polohách na severnej strane Nízkych Tatier bývajú primiešané listnáče, hlavne buky, menej klen a javor. Na vápencových skalách lesného pásma rastie plesnivec alpský, poniklec slovenský, atď.

Nad pásmom lesov sa rozkladá pásmo kosodreviny, dobre vyvinuté v Západných Tatrách, siahajúce do výšky 1700 - 1900 m. Medzi kosodrevinou sa objavujú lúčky s alpskými bylinami a nižšie s bohatým porastom čučoriedky a brusnice. Nad pásmom kosodreviny sa rozprestierajú vysokohorské lúky – hole.

Krajinná štruktúra Liptovskej kotliny je zobrazená v obr.č 4

1.1.7 Flóra:

Podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futáka,1980) patrí území Liptovskej kotliny do západokarpatskej oblasti, do obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum) a obvodu vnítkarpatských kotlin (Intercarpaticum).

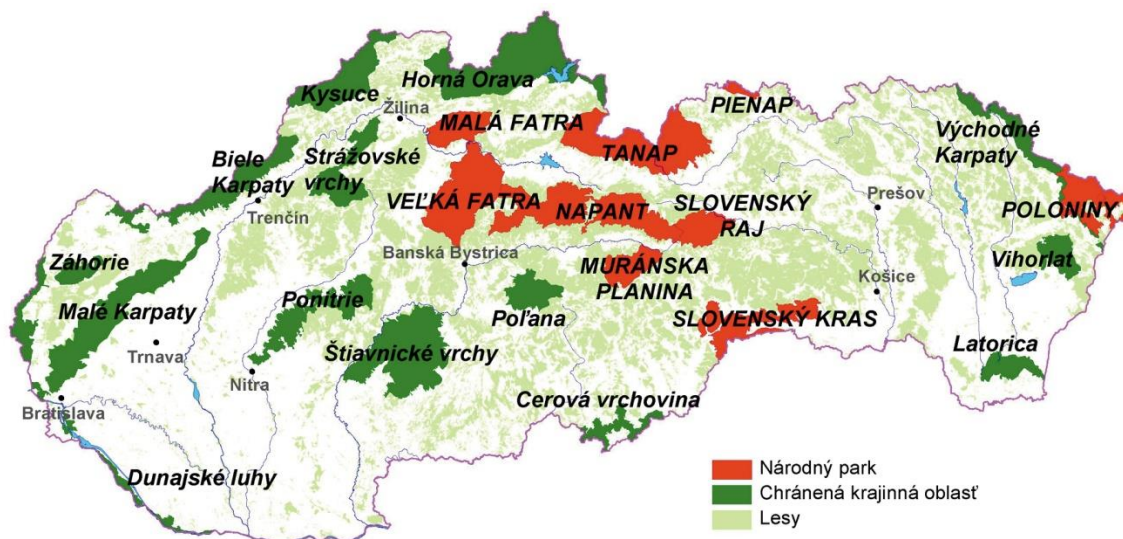
1.1.8 Fauna:

Na pahorkatinných lúkach a oráčinách Liptovskej kotliny sa zdržuje zajac poľný a jarabica. Okolité lesy hostia veľké množstvo spevavého vtáctva. Z dravcov tu žije orol krikľavý, jastrab obyčajný, myšiak hôrny, sokol sťahovavý a rôzne druhy sov. Hojný je aj tetrov hôľný a sluka hôrna. Z hlodavcov

je najvýznamnejšia veverica obyčajná. Z plazov žije v svetlých lesoch vretenica obyčajná, jašterica a mlok karpatský. Z lesných šeliem sú najvýznamnejšie: medveď hnedý, ostrovid obyčajný, líška obyčajná, kuna hôrna, kuna skalná a lasica obyčajná, vlk je vzácný. Bohatý je výskyt poľovnej zveri, ako jeleň hôrny, srnec hôrny a diviak. V subalpínskej oblasti žije tatranský svišť a vo východnej časti Západných Tatier kamzík. V horských potokoch žijú lososovité ryby, ako pstruh obyčajný, lipieň obyčajný a vo Váhu hlaváčka obyčajná a mrena obyčajná.

1.1.9 Chránené územia

Chránené územia sú zobrazené na obrázku č.6:

Na posudzovanom území podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z o ochrane prírody a krajiny platí boli vyhlásené:

- *chránené územia:*
 - veľkoplošné chránené územia:
 - Národný park Nízke Tatry a jeho ochranné pásmo
 - Tatranský národný park a jeho ochranné pásmo
 - Národný park Veľká Fatra a jeho ochranné pásmo
- *Maloplošné chránené územia:*
 - Chránený areál Bodický rybník - 4. stupeň ochrany
 - Prírodná rezervácia Jelšie – 5. stupeň ochrany
 - Národná prírodná rezervácia Demänovská dolina - 5. stupeň ochrany
- *Územia NATURA 2000:*
 - Územia európskeho významu:
 - SKUEV 0059 Jelšie
 - SKUEV 0061 Demänovská slatina
 - SKUEV 0302 Ďumbierske Nízke Tatry
 - SKUEV 0307 Tatry

- *Chránené vtáčie územia:*
 - SKCHVU018 Nízke Tatry
 - SKCHVU030 Tatry
 - SKCHVU033 Veľká Fatra
 - SKCHVU050 Chočské vrchy

Mapa chránených vtáčích území tvorí obrázok č. 7.

- *Územia európskeho významu:*
V riešenom území sa nachádzajú územia európskeho významu, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000, na ktoré sa vzťahuje územná ochrana podľa § 27 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z. z.:
 - ÚEV Jelšie,
 - ÚEV Demänovská slatina,
 - ÚEV Chrastie
 - ÚEV Belá
 - ÚEV Hybica
 - ÚEV Biely Váh
 - ÚEV Sliačanské Travertíny
 - ÚEV Revúca
 - ÚEV Hybská tiesňava
 - ÚEV Salatín
 - ÚEV Váh
 - ÚEV Ďumbierske Nízke Tatry
 - ÚEV Choč
 - ÚEV Tatry
 - ÚEV Lúčanská Fatra.
- *Biosférické rezervácie Programu UNESCO MaB (Človek a biosféra):*
V zmysle Medzinárodnej dohody UNESCO o ochrane významných prírodných krás v rámci programu „Človek a biosféra“ (MaB) bola v roku 1993 spoločne s Poľskou časťou Tatranského národného parku vyhlásená Biosférická rezervácia Tatry. Biosférická rezervácia je vymedzená približne v hraniciach TANAP a do riešeného územia zasahuje na územie katastra Svätý Štefan.

- *Ramsarské lokality:*

V zmysle Dohovoru o mokradiach, majúcih medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) nie je v riešenom území zapísané do zoznamu ramsarských lokalít ani jedno územie.

V najbližšie s riešeným územím je ramsarská lokalita Demänovské jaskyne, ktorá bola do zoznamu ramsarských lokalít zapísaná 17. 11. 2006.

- *Mokrade:*

- Národne významné mokrade

Ústie Demänovskej doliny

Travertínové terasy

- Regionálne významné mokrade

PR Jelšie

CHA Bodický rybník

Alúvium Revúcej

Sliačske travertíny

Ivachnovský luh

- Lokálne významné mokrade

Jelšie pri Pavčínej Lehote

Vtok Iľanovianky do Váhu

Niva potoka v Trlenskej doline

Pod Nižnou Javorinkou

Lúčky

Močidlo na Smrekovici

Liptovská Štiavnica

1.1.10 Ochrana drevín:

V riešenom území sa nachádzajú dva chránené stromy, ktoré sú vedené v Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny. Ide o Topoľ v L. Mikuláši – na Nicovô a Lipu v Ondrašovej, ktoré boli vyhlásené za chránené stromy na základe VZV KÚ v Žiline č. 5/1996.

1.2 Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana scenéria:

1.2.1. Štruktúra krajiny:

Na základe syntézy abiotických prvkov v širšom území Liptovskej kotliny je možné typizovať dotknutý priestor ako komplex mierne až stredne členitej pahorkatiny charakterizovaný mierne chladnou klímou, fluviálnymi a proluviálnymi sedimentami a nenasýtenými kambizemami a pararendzinami.

Typ abiotických prvkov prírodného prostredia podmieňuje krajinnú pokrývku, charakter vegetácie, následne charakter živočíšnych spoločenstiev, celkový ráz krajiny aj spôsob jej využívania. Výsledné štruktúry možno charakterizovať typom krajinnoeekologických komplexov (Miklós 2002). Širšie územie predstavuje krajinnoeekologický komplex pahorkatiny a nízkych plošinných predhorí s ornou pôdou.

Súčasný stav a štruktúra krajiny je výsledkom historického pretvorenia pôvodnej krajiny človekom. Charakter potencionálnej prirodzenej vegetácie zodpovedajúcej danému typu abiokomplexu možno vyjadriť typom reprezentatívneho potencionálneho geoekosystému (Miklós 2002). Pre územie Liptovskej kotliny je relevantným reprezentatívny potencionálny geoekosystém

polygénnych pahorkatín a rozčlenených pedimentov s bukovo - jedľovými lesmi, v najnižších polohách s prechodom do lužného lesa na riečnych nivách v kotlinách a dolinách pohorí.

Súčasná štruktúra dotknutej časti Liptovskej kotliny je daná poľným typom poľnohospodárskej krajiny. Reálnu pokrývku tvorí v súčasnosti prevládajúca orná pôda, lúky a pasienky. V porovnaní s pôvodnou štruktúrou krajiny v dotknutom území je teda súčasná štruktúra úplne zmenená. Územie bolo v minulosti odlesnené a lesy boli nahradené poľnohospodárskou pôdou. Časť územia Liptovskej kotliny bola zaplavená pri výstavbe vodného diela Liptovská Mara, v dôsledku čoho pomerne veľký podiel v súčasnej štruktúre krajiny zaberá vodná plocha. V určite miere sa v krajinej štruktúre uplatňujú aj ďalšie sekundárne krajinné prvky antropogénneho pôvodu - komunikácie a zastavané plochy. Prírodné prvky sa uplatňujú minimálne, vyskytujú sa v podobe fragmentov prirodzených brehových porastov vodných tokov a ojedinelých zvyškov pôvodných porastov v kotline.

Celkovo možno hodnotiť krajinnú štruktúru dotknutej lokality ako sekundárnu s prevahou antropických štruktúr (orná pôda, umelo vysadený les, technické prvky) a malým zastúpením prírodných a poloprírodných prvkov (vodný tok, nelesná vegetácia).

1.2.2. Scenéria krajiny:

Dotknuté územie je súčasťou širšieho priestoru, ktorý je z hľadiska estetických a vizuálnych hodnôt považovaný za vysoko kvalitný. Primárnym predpokladom pre pozitívne ovplyvnenie krajinného obrazu z pohľadu dotknutej lokality je charakter kotliny obkolesenej vysokými horstvami. Pohoria Chočských vrchov, Západných Tatier a Nízkych Tatier predstavujú lesnaté komplexy s vysokým zastúpením primárnych prírodných štruktúr, ktoré poskytujú výrazný pohľadový efekt z hľadiska celkovej scenérie. Esteticko - vizuálnu kvalitu prostredia zvyšuje charakter predhoria, najmä v severnej časti, s pestrým zastúpením a striedaním sa pozitívne pôsobiacich prírodných a poloprírodných i antropických prvkov (lúky a pasienky, nelesná zeleň, podhorské sídla, tradičné hospodárenie).

V opačnej priestorovej scenérii (pohľad z okolitých pohorí na kotlinu a dotknutý priestor) je dominantný efekt rozsiahlej a členitej vodnej plochy. Negatívne ovplyvňuje scenériu vysoký podiel sekundárnych krajinných prvkov, najmä vysoké zastúpenie ornej pôdy a nízky podiel nelesnej vegetácie v severovýchodnej časti kotliny. Ako vizuálne defekty pôsobia technické prvky v podobe sídiel, komunikácií (najmä diaľnice), energetických zariadení.

1.2.3 Územný systém ekologickej stability:

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Podľa Konceptie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24. 5. 2006 vládou SR uznesením č. 471) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny, a to v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability schválenom vládou SR, a v projektoch regionálneho a miestneho systému ekologickej stability.

Podľa RÚSES okresu Liptovský Mikuláš pre územie mesta Liptovský Mikuláš boli vymedzené nasledovné prvky územného systému ekologickej stability:

Kategória:	Názov:
Biocentrá nadregionálne	Západné Tatry
	Nízke Tatry Kráľovohorská časť
	Nízke Tatry Ďumbierska časť
	Vodná nádrž Liptovská Mara
	Skalná Alpa - Smrekovica
	Bukovina

Biocentrá regionálne	Malatínsky háj
	Zátoka Sokolče
	Zátoka Galovany
	Jelšie
	Úložisko
	Hybická tiesňava
	Švihrová
	Machy
	Selnice
	Sekanice
	Škribňovo
	Rígeľ
	Turková
	Černovské lúky
	Skálna homôla západ, východ
	Čebrať
	Sekaniny
	Mokrad' Lúčky
	Vápenka
	Sidorovo - Pod Sidorovom - Krková skala
	Kútiny - Pri lomoch
	- Líškovo - Vlčia skala - Trlenská dolina - Jazierske travertíny
	mokrad' Ludrovská dolina
	močiar pri Revúce
Biokoridory nadregionálne	vodný tok Váh
	vodný tok Belá
	prechod medzi TANAP a NAPANT
	vodný tok Revúca
	Nízke Tatry
	Veľká Fatra
	CHOČ
Biokoridory regionálne	vodný tok Hybica
	vodný tok Smrečianka
	Jalovský potok
	Suchý potok
	Holubí vrch - Prosiek
	podhorie Západných Tatier Kvačany - Pri Bystrej
	podhorie Západných Tatier Machy - pramenná časť Bieleho Váhu
	vodný tok Demänovka
	vodný tok Dúbravka
	vodný tok Ľupčianka
	Malatíny - Galovany - Pavčina Lehota

	Bystrý potok s pobrežnou
	potok Komjatná s pobrežnou
	Čutkov potok s pobrežnou vegetáciou
	Ludrovka s pobrežnou vegetáciou
	potok v Hrabovskej doline
	potok Nižný Matejkov
	potok Vyšný Matejkov

1.2.4 Stabilita:

Zámer je spracovaný v širšom priestore Liptovskej kotliny, ktorá sa vyznačuje pomerne rôznorodým zastúpením krajinotvorných štruktúr a pôsobením ekostabilizačných prvkov. Kotlinu reprezentujú územia s rôznou ekologickou stabilitou, od ekologicky stabilných až po nestabilné a narušené. V zmysle hodnotenia RÚSES Liptovský Mikuláš najstabilnejším prvkom sú lesy, pričom veľmi vysokú stabilitu prisudzujeme lesom v kategórii ochranný les a les osobitného určenia, vysokú stabilitu vykazujú hospodárske lesy a lúčno - trávne biotopy v komplexoch lesov. Ekologicky stabilné štruktúry tvorí nelesná zeleň v poľnohospodárskej krajine a trvalé trávne porasty s vysokým podielom nelesnej zelene. Zníženú ekologickú stabilitu má poľnohospodárska krajina tvorená lúkami a pasienkami zaťaženými vysokým stupňom antropického pôsobenia a nízkym podielom stabilizačných prvkov. Nestabilné a narušené krajinné štruktúry predstavujú poľnohospodárske plochy ornej pôdy s nedostatočnou alebo absentujúcou sprievodnou vegetáciou.

Dotknutá časť Liptovskej kotliny v severovýchodnej časti Liptovskej Mary je komplexom prevažne sekundárnych štruktúr - orná pôda, intenzívne pasienky a kosné lúky s celkovo nízkym podielom ekostabilizačných prvkov (nelesná zeleň) a vyšším podielom antropických prvkov (zastavané plochy, komunikácie, energovody) v kombinácii s poloprirodnými štruktúrami vodnej plochy s brehovými porastmi a prítokmi. Poľnohospodárske štruktúry sú pritom plošne dominujúce. Stretávajú sa tu teda prvky prevažne nestabilné a so zníženou ekologickou stabilitou v kombinácii so štruktúrami s vyšším stupňom stability, ktoré však pôsobia len okrajovo, nie plošne.

Podľa charakteristiky RÚSES Liptovský Mikuláš zodpovedá celkové hodnotenie dotknutých katastrálnych území veľmi nízkemu koeficientu ekologickej stability s hodnotami 1,98 až 2,5 (pre porovnanie k. ú. Demänovská dolina má hodnotu 280,4). Vlastná lokalita dotknutá zámerom je súčasťou rozsiahlych plôch (poľnohospodárska krajina na severovýchod od vodnej nádrže) klasifikovaných ako nestabilné až narušené.

Hodnota priestoru z hľadiska ekostabilizačných funkcií je oslabená aj z iných dôvodov. Predovšetkým ide o minimálne zastúpenie prirodzených prírodných prvkov. Ochranné porasty na brehu Liptovskej Mary sú sekundárnymi umelo vytvorenými lesmi so štruktúrou a zložením, ktoré nezodpovedá charakteru prirodzeného lesa pre dané stanovište. Tomu zodpovedá aj absencia bylinného porastu typického pre zmiešané lesy príslušného vegetačného stupňa. Ďalším nepriaznivým javom vo vzťahu ku kvalite a stabilite územia je silná synantropizácia, ktorá je spôsobená prítomnosťou človeka a jeho aktivít v priestore.

Možno konštatovať, že priestor je silne poznačený antropizáciou a pôsobenie pozitívnych prvkov je značne oslabené.

1.3 Obyvateľstvo, jeho kvality, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty územia:

Hodnotená lokalita leží na severe Slovenska. Je obklopená mohutnými pohoriami Nízkych Tatier, Západných Tatier (Tatranský národný park), Chočských vrchov a Veľkej Fatry.

1.3.1 Obyvateľstvo:

Mestá Liptovský Mikuláš a Ružomberok sú hospodárskym, kultúrnym a turistickým centrom stredného Liptova. K 31.12.2020 mesto Liptovský Mikuláš malo 30 355 obyvateľov a mesto Ružomberok 27 043 trvale žijúcich obyvateľov. V štruktúre obyvateľstva podľa národnosti prevláda obyvateľov slovenskej národnosti. Počet príslušníkov iných národnostných menšín je veľmi nízky. Po náboženskej stránke majú veľké zastúpenie príslušníci evanjelickej cirkvi a. v. (mesto Liptovský Mikuláš) a rímskokatolíckeho vyznania (Ružomberok).

1.3.2 Infraštruktúra:

Katastrálnym územím mesta Liptovský Mikuláš je vybudovaná všetka infraštruktúra.

Infraštruktúra:

- *Ekonomická:*
 - dopravná: železnice, cesty, letiská, kanály...
 - vodno-energická: zariadenia na zásobovanie vodou, plynom, elektrickou energiou...
 - informačná: podniky spojov (pošta, telefón, telegraf), TV, rozhlas...
 - ekologická: komplex objektov na ochranu životného prostredia.
- *Sociálna:*
 - nemocnice, výskumné ústavy, školy
 - základné a stredné školstvo, miestne kultúrne a sociálne zariadenia.

1.3.3. Priemysel:

V meste Liptovský Mikuláš je zastúpený priemysel:

- kožiarsky (**SlovTan** Contract Tannery s.r.o. - spracovanie kože)
- potravinársky (St. Nicolaus, Liptovská mliekareň, **Liptovské pekárne** a cukrárne Včela-Lippek)
- strojársky (Liptovské strojárne)
- Drevársky (IKEA Industry Jasna)
- Elektrotechnický (VEREX-ELTO)
- Stavebný (Stavindustria Liptovský Mikuláš, Cestné stavby Liptovský Mikuláš, ISO&spol Liptovský Mikuláš)
- Quiltex výroba antialergické posteľné prikrývky
- Poľnohospodársky Liptov spracovanie a predaj osív, sadív a krmív
- Ťažba nerastných surovín (ťažba štrkov na Liptovskej Mare)

Priemyselný park sa nachádza na ľavom brehu Váhu, pri ceste z Okoličného do Závažnej Poruby. Hlavným podnikom je IKEA Industry Jasna. Na priemyselnú zástavbu bola zároveň vyhradená plocha aj v priestore medzi pravým brehom Váhu a cestou č. 18, od Okoličného až k Uhorskej Vsi.

V meste Ružomberok V meste sa nachádza celulózo-papierenská fabrika patriaca do medzinárodnej skupiny Mondi s názvom Mondi SCP.

1.3.4. Služby

Úroveň vybavenosti službami a ich štruktúra zodpovedá sídelnej veľkosti sídla, jeho významu a funkčnej profilácii v založenom systéme osídlenia.

1.3.5. Odpadové hospodárstvo

Zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov na území mesta zabezpečujú oprávnené spoločnosti v meste Liptovský Mikuláš Verejnoprospešné služby Liptovský Mikuláš, v meste Ružomberok Technické služby, a.s. Ružomberok.

1.3.6. Doprava

Z hľadiska celoslovenského možno intenzitu cestnej dopravy hodnotiť ako nadpriemernú, nedosahujú však hodnoty najzaťaženejších cestných ťahov Slovenska. Najvýznamnejšou dopravnou komunikáciou prechádzajúcou južnou časťou mesta je diaľnica D1. Mestá sa nachádza na križovatke ciest I/18 smer Žilina – Poprad a II/584 smer Liptovský Mikuláš – Podbiel (Orava). Na hlavné tepny sa napájajú cesty II. A III. Triedy spájajúce okolité obce. Regiónom a samotným mestom prechádza železničná trať č. 180 smer Bratislava – Žilina – Košice.

1.3.7. Kultúrno-historické hodnoty

Prvú písomnú zmienku o Liptovskom Mikuláši nachádzame v listine uhorského kráľa Ladislava IV. z roku 1286. Obsah listiny dokazuje, Svätý Mikuláš existoval už pred rokom 1286. Rímskokatolícky Kostol sv. Mikuláša je najstaršou stavebnou pamiatkou v meste a najväčšou ranogotickou stavbou v Liptove. Pongrácovská kúria v blízkosti Kostola sv. Mikuláša je druhou najstaršou stavbou v meste. Žiadna kultúrna ani historická pamiatka nie je v strete s realizáciou zámeru.

V meste Ružomberok historických pamiatok sú najvýznamnejšie:

- Mestský dom, radnica
- Piaristický kláštor
- Kaštieľ sv. Žofie
- Vlkolíne, komplex ľudovej architektúry, ktorý je súčasťou Svetového dedičstva UNESCO.

1.4 Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia:

Kvalita životného prostredia v širšom okolí posudzovanej lokality je daná spôsobom využitia územia. Na znečisťovaní životného prostredia územia obce sa podieľa hlavne doprava, poľnohospodárstvo a priemyselná činnosť v meste Liptovský Mikuláš.

1.4.1 Znečisťovanie ovzdušia:

Územie mesta Liptovský Mikuláš a jeho okolie nepatrí z hľadiska čistoty ovzdušia k zvlášť zaťaženým oblastiam. Zdroje znečistenia predstavuje najmä pozemná cestná doprava. Individuálne zdroje znečistenia priamo v obci (lokálne vykurovanie zdroje) a priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia v okolí. Vzhľadom ku všeobecne priaznivým klimatickým pomerom, je územie väčšiu časť roka veľmi dobre prevetrávané, čím dochádza k pomerne rýchlemu a účinnému rozptylu emisií.

Územie mesta Ružomberka významnou mierou je ovplyvňované papierenským priemyslom. Je pravidelne monitorované šiestimi stanicami.

V meste Ružomberok bolo celkovo zo stacionárnych zdrojov vyprodukovaných TZL 734,1 t/rok, SO₂ 153,5 t/rok, NO_x 1 383,4 t/rok a CO 2 869,9 t/rok, pričom podiel na tejto produkcii mali veľké a stredné zdroje v prípade TZL cca 12% (87,765 t/rok), SO₂ cca 65,7% (100,856 t/rok), NO_x vyjadrených ako NO₂ cca 89,2% (1 234,670 t/rok) a CO cca 71,6% (2 055,860 t/rok) /zdroj NEIS/. V nasledujúcom roku 2017 bolo zo stredných a veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia emitovaných 92,396 t/rok TZL, 1 198,917 t/rok NO₂, 555,599 t/rok CO a 203,778 t/rok SO₂.

1.4.2 Znečistenie vôd

Povrchové vody

Znečistenie povrchových vodných tokov v riešenom území možno hodnotiť ako stredné, ovplyvnené akosťou vôd. Na výslednú akosť v povrchových tokoch majú podstatný vplyv aj zdroje znečistenia pochádzajúce z poľnohospodárskej výroby, tie sú v tomto prípade však zanedbateľné.

Povrchové vody Váhu v jeho hornom úseku toku sú znečisťované odpadovými vodami z ČOV prevádzkované Liptovskou vodárenskou spoločnosťou a.s. Liptovský Mikuláš a spoločnosťou Mondi SCP a.s. Ružomberok.

Podzemné vody

Potenciálnym zdrojom znečistenia podzemných vôd záujmového územia sú látky prenikajúce z poľnohospodárskej činnosti ako organické odpady, roztoky minerálnych hnojív, pesticídnych látok, organických hnojív, humínových kyselín a močovky. Ďalším významným zdrojom znečisťovania je energetický priemysel a tepelné hospodárstvo a samozrejme sídla.

1.4.3 Znečistenie reliéfu a pôdy

Najzávažnejším problémom, ktorý je zapríčinený zníženou stabilitou abiotického prostredia, je ohrozenie poľnohospodárskej pôdy eróziou. Veterná erózia sa prejavuje prevažne v mimovegetačnom období a spôsobuje zvýšenú prašnosť v ovzduší. Nakoľko sú pôdy územia prevažne v rovinatom teréne, sú celkovo silne ohrozované vodnou a veternou eróziou, najmä na plochách bez vegetácie.

1.4.4 Hluková záťaž

Hluk je nežiadúci a škodlivý jav, ktorý nepriaznivo pôsobí na zdravotný stav obyvateľstva ako aj na prírodné prostredie. Preto je vyhodnotenie hlukovej situácie jednou z položiek komunálnej hygieny a je významné aj z hľadiska zabezpečenia predpokladov pre ochranu prírody a krajiny. Najväčším zdrojom hluku v území je železničná doprava a cestná automobilová doprava na priľahlých dopravných komunikáciách.

1.4.5 Zdravotný stav obyvateľstva

Zdravie je definované ako stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno-ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života.

2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.:

Charakteristika ekologicky významných prvkov krajiny vychádza z Územného systému ekologickej stability (ÚSES), ktorý bol spracovaný v rámci Územného plánu mesta Ružomberok. Územný plán mesta Liptovský Mikuláš má vo svojom ÚPN vyčlenené prvky MÚSES (systém ekologickej stability miestneho významu) aj RÚSES vo výkrese ochrany prírody a krajiny. Nakoľko tento strategický dokument rieši rozvoj regiónu, je pri hodnotení ÚSES potrebné brať do úvahy nielen MÚSES, ale aj RÚSES (systém ekologickej stability regionálneho významu), v rámci ktorého sú vyčlenené napr. regionálne hodnotné historické krajinné štruktúry (sady, terasové políčka, aleje a iné). RÚSES by mal byť záväznou dokumentáciou po jej vyhlásení/schválení príslušným okresným úradom. Vymedzenie biocentier a biokoridorov vyššej hierarchickej úrovne (nadregionálne, regionálne) by mal rešpektovať práve RÚSES okresu Liptovský Mikuláš. Biocentrom nadregionálneho významu na území mesta Ružomberok je (1) Hôľna Fatra s jadrom PR Kundračka, PR Rumbáre, PR Jánošíkova kolkáreň, PR Skalná

Alpa a PR Hradné jazero Blatné, pričom výmera biocentra v záujmovom území je 1 020 ha, a na území obidvoch miest je to (2) NP Nízke Tatry, Ďumbierska časť. Biokoridorom nadregionálneho významu je vodný tok Váh.

Do katastrálneho územia mesta Liptovský Mikuláš zasahujú ochranné pásma dvoch veľkoplošných chránených území s celkovou výmerou 287 500 ha: NAPANT a jeho ochranné pásmo a TANAP – Západné Tatry a jeho ochranné pásmo. TANAP a jeho ochranné pásmo zasahuje do územia mesta Liptovský Mikuláš len na území katastra Svätý Štefan, ktorý tvorí najsevernejšiu časť mesta. Národný park Nízke Tatry so svojim ochranným pásmom zasahuje do južnej časti mesta Liptovský Mikuláš. Ochranné pásmo NAPANT-u je vymedzené na území katastrov Benice, Bodice, Palúdzka, Demänová, Ploštín, Iľanovo a Liptovský Mikuláš. Vlastné územie NAPANT-u zasahuje len do južnej časti katastrálnych území Iľanovo a Ploštín.

Z maloplošných chránených území sa na území mesta Liptovský Mikuláš nachádzajú tri významné lokality s celkovou výmerou 46,337 ha: Prírodná rezervácia (PR) Jelšie v k.ú. Bodice s výmerou 26,1 ha (5. stupeň ochrany), Chránený areál (CHA) Bodický rybník v k.ú. Bodice s výmerou 18,5703 ha (4. stupeň ochrany) a chránený areál (CHA) Demänovská slatina s výmerou 1,667 ha. Zároveň územie mesta Liptovský Mikuláš má evidované v územnom systéme ekologickej stability 4 prvky RÚSES: (1) Biocentrum regionálneho významu Jelšie, (2) Biokoridor regionálneho významu Demänovka, (3) Biokoridor regionálneho významu Váh, (4) Biokoridor regionálneho významu Jalovecký potok. Medzi prvky MÚSES sú zaradené vodné toky vliievajúce sa do Váhu v Liptovskom Mikuláši – Smrečianka, Jalovčianka, Mútnik, Okoličianka, Iľanovka, Ploštinka a iné, podobne ako hydrické a v miestach so zachovalými brehovými porastmi ako terestricko-hydrické biokoridory miestneho významu. Súčasťou ÚSES na území UMR Liptov sú aj interakčné prvky ako staré sady v Stošiciach, ktoré sú zároveň aj hodnotnými historickými krajinnými štruktúrami, a chránené stromy topoľ čierny pod Hájom Nicovô a lipa veľkolistá v Ondrašovej.

V bezprostrednom kontakte s mestom Liptovský Mikuláš, v k.ú. obce Demänovská Dolina, sa nachádza jedna z najcennejších dolín národného parku Nízke Tatry, Demänovská dolina, ktorej stredná časť v okolí komplexu jaskýň (jaskyňa Mieru, jaskyňa Slobody a Demänovská ľadová jaskyňa) je od roku 1929 národnou prírodnou rezerváciou (NPR) s najprísnejším 5. stupňom ochrany. Celá obec je lokalizovaná v NAPANT-e.

Do územia mesta Ružomberok zasahujú 2 národné parky: Národný park Veľká Fatra a Národný park Nízke Tatry, pričom takmer celé územie mesta zaberajú ich ochranné pásma. V rámci NP Nízke Tatry sa na k.ú. Ružomberka nachádza národná prírodná pamiatka (NPP) Brankovský vodopád, čo je najvyšší vodopád na Slovensku s výškou 55 m (27,71 ha). Z NP Veľká Fatra sem zasahuje NPR Jánošíkova kolkáreň, pričom v ochrannom pásme národného parku Veľká Fatra sa tu nachádzajú prírodné pamiatky (PP): PP Krvavá skala (0,26 ha), PP Vlčia skala ako travertínová kopa (1,49 ha), PP Dogerské skaly – prirodzený odkryv jurského súvrstvia (0,169 ha), PP Jazierske travertíny – travertínová terasa (2,22 ha) a PP Bukovinka – travertínové terasy (1,8 ha). Okrem toho sa tu nachádzajú územia s vysokou ekologickou a krajinárskou významnosťou ako napríklad krajinný priestor Tlstá hora – Kečky – Ostré v k. ú. Hrboltová. V riešenom území sa vyskytujú aj chránené stromy, a to topole v Černovej a jaseň štíhly v časti Biely potok – Jazierce.

Medzi prvky ekologickej stability na území mesta Ružomberok sú zaradené biocentrá regionálneho významu ako Bukovinka (20 ha) a biocentrá miestneho významu: (1) 10 mokrad'ových spoločenstiev s výmerou 23,5 ha (mokrad' Hrboltová, mokrad' Bystrá dolina, mokrad' Lúčky – pod Halinami, mokrad' Trlenská dolina vstup, mokrad' Trlenskô, mokrad' Nižné Matejkovo, močiar pri Revúcej – pod Škutovkami, mokrad' Ludrovská dolina Kozol, mokrad' Ludrovská dolina vstup a mokrad' Hríbec), (2) 6 skalných spoločenstiev s výmerou 51,5 ha (skalná homôlka Hrboltová západ, skalná homôlka Hrboltová východ, skalné bralo Sidorovo, skalná terasa Vlčia skala, travertíny Jazierce, bralná tiesňava Ludrovská dolina), (3) biokoridory regionálneho významu (vodný tok Revúcej), (4) biokoridory

lokálneho významu (Bystrý potok, potok Komjatná, Čutkovský potok, Ludrovanka, potok Hrabovskej doliny, potok Trlenskej doliny, potok Nižný Matejkov, potok Vyšný Matejkov, travertínová kopa Biely Potok – Podsuchá) a 10 ekologicky významných segmentov.

V širšom okolí hodnotenej lokality môžeme nájsť chránené vtáčie územia, a to južne SKCHVU018 Nízke Tatry a severovýchodne SKCHVU030 Tatry. Medzi územia európskeho významu môžeme zaradiť juhozápadne SKUEV0060 Chraste, južne SKUEV0302 Ďumbierske Nízke Tatry, SKUEV0059 Jelšie, SKUEV0061 Demänovská slatina, juhovýchodne SKUEV0141 rieka Belá, severne SKUEV0192 Prosečné a SKUEV0307 Tatry.

3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené:

Nepredpokladajú sa nijaké podstatný nepriaznivý vplyvy na životné prostredie presahujúce hranice územia UMR Ružomberok – Liptovský Mikuláš. To sa týka všetkých zložiek životného prostredia:

- horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery,
- klimatické pomery
- ovzdušie,
- vodu,
- pôdu,
- faunu, flóru a ich biotopy.

Celková orientácia stratégie, ciele a opatrenia sú nastavené tak, aby prípadné riziká významného ovplyvnenia boli čo najviac eliminované.

4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu:

Charakteristika existujúcich zdrojov znečistenia životného prostredia

Riešené územie nepatrí z hľadiska čistoty ovzdušia k zvlášť zaťaženým oblastiam. Zdroje znečistenia predstavuje najmä pozemná cestná doprava, individuálne zdroje znečisťovania priamo v mestách a okolí (lokálne vykurovacie zdroje) a priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia v okolí. Vzhľadom ku všeobecne priaznivým klimatickým pomerom je územie väčšiu časť roka veľmi dobre prevetrávané, čím dochádza k pomerne rýchlemu a účinnému rozptylu emisií.

Znečistenie povrchových vodných tokov v riešenom území možno hodnotiť ako stredné, ovplyvnené akosťou vôd z priemyselných podnikov, ale aj vypúšťaním komunálnych odpadových vôd. Na výslednú akosť v povrchových tokoch majú podstatný vplyv aj zdroje znečistenia pochádzajúce z poľnohospodárskej výroby. Tie sú však v tomto prípade zanedbateľné.

Potenciálnym zdrojom znečisťovania podzemných vôd záujmového územia sú látky prenikajúce z poľnohospodárskej činnosti, ako sú organické odpady, roztoky minerálnych hnojív, organických hnojív, pesticídnych látok, humínových kyselín a močovky. Ďalším významným zdrojom znečisťovania je energetický priemysel, tepelné hospodárstvo a samozrejme sídla.

Najzávažnejším problémom, ktorý je zapríčinený zníženou stabilitou abiotického prostredia, je ohrozenie poľnohospodárskej pôdy eróziou. Veterná erózia sa prejavuje prevažne v mimovegetačnom období a spôsobuje zvýšenú prašnosť v ovzduší. Nakoľko sú pôdy územia prevažne v rovinatom teréne, sú celkovo silne ohrozované vodnou a veternou eróziou, hlavne na plochách bez vegetácie.

V posudzovanom území sa v súčasnosti znečistenie horninového prostredia nepredpokladá, doterajšie využívanie územia nemohlo mať žiaden významný negatívny vplyv na znečistenie horninového prostredia.

Z regionálneho hľadiska je v dotknutom území najvýznamnejším zdrojom hluku automobilová doprava.

Na posudzovanom území a ani v jeho širšom okolí sa nenachádzajú skládky odpadov.

Vplyvy na životné prostredie:

Pri strategických cieľoch, ktorých napĺňanie bude sprevádzané realizáciou niektorých aktivít a opatrení, existujúcich a nových, možno očakávať, že bude dochádzať k určitým zásahom alebo ovplyvňovaniu priestoru, georeliéfu, prvkov krajinej štruktúry, kultúrno-historických hodnôt, k ovplyvňovaniu obyvateľstva, jeho aktivít, zdravotného stavu, pohody, rastlinstva a živočíšstva, a to v podobe priamych aj nepriamych vplyvov rôzneho charakteru, rozsahu a dopadu (negatívne aj pozitívne vplyvy). Konkrétne vplyvy budú závisieť od charakteru jednotlivých aktivít, od miesta ich realizácie, od spôsobu ich vykonávania, od použitých postupov a technológií, od kumulatívneho spolupôsobenia s inými aktivitami a pod. Negatívne vplyvy bude možné eliminovať dôsledným uplatnením požadovaných postupov projektovej prípravy, posudzovania a povoľovania aktivít, zohľadňovaním podmienok územia, integrovaným prístupom, aplikáciou účelných minimalizačných opatrení, uplatňovaním najnovších technológií, dodržiavaním príslušných predpisov a pod. Možno predpokladať, že napĺňanie strategických cieľov dokumentu v prípade ich správnej realizácie, za rešpektovania legislatívy z oblasti ochrany životného prostredia a zdravia, bude sprevádzané rozvojom a zvyšovaním kvality bývania, práce, školstva, občianskej vybavenosti a služieb, zvyšovaním zamestnanosti, príležitostí a možností, znižovaním negatívnych spoločenských javov, zlepšovaním zdravotného stavu, zvyšovaním životnej úrovne, kvality života a pohody obyvateľstva a návštevníkov mesta, prevažne pozitívnym dopadom na zložky životného prostredia, krajinu, prírodné zdroje a obyvateľstvo. - mnohé navrhované aktivity a opatrenia sú konkrétne zamerané na posilnenie starostlivosti o územie a na zlepšenie stavu životného prostredia a zdravia obyvateľstva.

Z hľadiska priamych a nepriamych vplyvov na charakteristiku životného prostredia riešeného územia, je dotknutá aj oblasť ochrany pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva v zmysle potenciálnej existencie nateraz neznámych archeologických nálezísk, resp. lokalít. Nakoľko na riešenom území sa doteraz nevykonával systematický archeologický výskum, nie je možné vylúčiť, že sa tam pri stavebnej a inej činnosti môžu vyskytnúť nepredvídané archeologické nálezy a situácie.

Vplyvy na obyvateľstvo

Dotknuté obyvateľstvo nebude v súvislosti s realizáciou strategického dokumentu priamo dotknuté. Možno predpokladať, že napĺňanie navrhovanej stratégie a cieľov dokumentu pri dodržaní princípov trvalo udržateľného rozvoja bude sprevádzané skôr zlepšovaním zdravotného stavu a pohody obyvateľstva, kvality a dĺžky života.

Návrh a schválenie stratégie nevytvára predpoklad negatívnych vplyvov na územie, naopak, predpokladáme, že úspešná implementácia stratégie bude mať pozitívny vplyv na ochranu prírody, ochranu biodiverzity a chránené územia.

5. Environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu:

V rámci vypracovania správy o hodnotení a identifikácie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia, neboli identifikované vplyvy, ktoré by presahovali hranice územia UMR Ružomberok – Liptovský Mikuláš a štátne hranice.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvov strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne):

Stratégia Liptov 2030 obsahuje súbor konkrétnych opatrení, ktorých implementáciou je možné predpokladať neutrálne alebo pozitívne priame ako aj nepriame vplyvy na životné prostredie. Rozsah dopadov je pritom závislý od riešenej oblasti, charakteru a spôsobu implementácie jednotlivých opatrení. V dokumente sú formulované samostatné priority a strategické ciele, ktoré sú prioritne (alebo sekundárne) zamerané na zlepšenie kvality životného prostredia, napr.:

Priorita 2. Životné prostredie

- 2.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja miest a obcí na princípoch participácie verejnosti a ochranu pamiatkového fondu
- 2.2 Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy
- 2.3 Zabezpečovať ochranu prírodných hodnôt (biodiverzity, vody, pôdy a ekosystémov)
- 2.4 Zlepšovať kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov
- 2.5 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom
- 2.6 Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov

Priorita 3. Infraštruktúra

- 3.1 Zabezpečovať udržateľnú mobilitu v sídlach aj medzi nimi
- 3.2 Zlepšovať dostupnosť energetickej infraštruktúry

Niektoré konkrétne aktivity môžu podliehať samostatnému posudzovaniu v zmysle Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v procese ktorého budú navrhnuté opatrenia na elimináciu, resp. minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie. Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie Stratégie Liptov 2030 je určité riziko zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a následnou realizáciou navrhnutých opatrení.

Schválenie Stratégie Liptov 2030 nebude mať negatívny vplyv na hygienické a spoločenské pomery. Strategický dokument vytvára predpoklady pre zvýšenie kvality života obyvateľov a pozostáva z priorit a strategických cieľov podporujúcich zlepšenie kvality života, napr.:

Priorita 1. Vzdelávanie, ekonomika a inovácie

- 1.2 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj kreativity a talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl

Priorita 2. Životné prostredie

- 2.2 Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy
- 2.3 Zabezpečovať ochranu prírodných hodnôt (biodiverzity, vody, pôdy a ekosystémov)
- 2.4 Zlepšovať kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov
- 2.5 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom

Priorita 4. Sociálna stabilita

- 4.1 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne služby
- 4.2 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti
- 4.3 Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov
- 4.4 Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku

Priorita 5. Identita a sebestačnosť

5.2 Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov a podporovať rozvoj športových tradícií regiónu

Realizáciou navrhnutých opatrení v jednotlivých sektoroch a oblastiach sa očakávajú všeobecne prospešné dopady alebo dopady bez negatívneho následku na zdravie obyvateľstva a kvalitu jeho života.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu:

Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie Stratégie Liptov 2030 je určité riziko zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a následnou realizáciou navrhnutých opatrení.

Stratégia sa v rámci svojich priorít a cieľov zameriava na ochranu a zamedzenie degradácie prírodného dedičstva. Stratégia pri definovaní cieľov a opatrení prihliada na záujmy ochrany prírody možné dopady na chránené územia. Realizované aktivity v rámci implementácie strategického dokumentu budú realizované v zmysle platnej legislatívy SR v oblasti ochrany prírody a krajiny, t.j. aj v súlade so stupňom ochrany dotknutého územia. Vyše 70% územia regiónu Liptov patrí pod veľkoplošné chránené územia, z ktorých do regiónu zasahujú až štyri národné parky. Návrh a schválenie stratégie nevytvára predpoklad negatívnych vplyvov na chránené územia, naopak, predpokladáme, že úspešná implementácia stratégie bude mať pozitívny vplyv na ochranu prírody, ochranu biodiverzity a chránené územia.

Nakoľko hodnotenie rizík a posúdenie možných vplyvov činnosti nepreukázalo významné negatívne vplyvy na životné prostredie vrátane zdravia, návrh opatrení na zmiernenie nepriaznivých vplyvov nie je potrebný.

VI. Dôvody výberu zvažovaných alternatív zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu a opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti:

Vzhľadom k charakteru dokumentu je Stratégia Liptov 2030 spracovaná iba v jednom variante. V rámci procesu posudzovania vplyvov dokumentu bude jeho obsah a v ňom navrhované riešenia porovnávané s nulovým variantom.

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie:

Systém monitorovania je zabezpečovaný aj cez sledovanie sústavy povinných a voliteľných kľúčových indikátorov úspechu navrhnutých pre jednotlivé špecifické ciele v strategicko-programovej časti tohto dokumentu a podrobnejšie pre 45 povinných indikátorov úspechu aj v Prílohe 1, z toho 7 povinných indikátorov sa týka implementácie IÚS UMR Liptov. Indikátory sú zrozumiteľné a dobre sledovateľné. Ku každému z povinných indikátorov je uvedený jeho popis a zdroj pre čerpanie informácií. Mnohé indikátory nemali stanovené východiskové hodnoty, ktoré ani neboli dohľadateľné. Ich stanovenie bude úvodnou implementačnou prácou Technického sekretariátu UMR s odbornými pracovníkmi obidvoch jadrových miest. Ich spoločná úvodná implementačná práca sa týka aj zavedenia procesov pre zber a spracovanie dát ako podkladu pre priebežné napĺňanie vlastného informačného systému UMR Liptov. Vyhodnocovanie plnenia indikátorov bude súčasťou Správy o implementácii PHSR jadrových miest a IÚS UMR Liptov.

Východiskom pre stanovenie indikátorov bol PHSR vyššieho stupňa, a to PHSR VÚC Žilinského samosprávneho kraja, ktorý vychádza z piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ stanovených Európskou komisiou v roku 2018: (1) Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva; (2) Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa; (3) Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT; (4) Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv; (5) Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív. Je to aj z toho dôvodu, že na implementácii stratégie integrovaného územného rozvoja územia UMR Liptov a mestského rozvoja jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok sa vo výraznej miere budú podieľať finančné zdroje z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), ktorých smerovanie určuje Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027.

Stanovené cieľové hodnoty indikátorov sú nastavené k reálnemu potenciálu jadrových miest a obcí UMR Liptov na ich napĺňanie a vychádzajú z analytickej časti strategického dokumentu.

Správa o implementácii PHSR jadrových miest a IÚS UMR Liptov bude spracovaná 1x ročne. Bude ju v prípade PHSR jadrových miest schvaľovať mestské zastupiteľstvo príslušného mesta a v prípade IÚS UMR 2030 ju bude schvaľovať Kooperačná rada UMR Liptov. Pre naplnenie zásad transparentnosti a otvorenosti verejnej správy bude správa zverejňovaná na webových sídlach jadrových miest a pre IÚS UMR Liptov na webstránke www.liptov2030.sk. Správa by mala obsahovať nasledovné časti:

1. Odborné zhrnutie plnenia stratégie mestského rozvoja v PHSR jadrového mesta alebo integrovanej územnej stratégie IÚS UMR Liptov po špecifických cieľoch stratégií vrátane porovnania vývoja s predchádzajúcim rokom a plnenia stanovených opatrení v predchádzajúcom roku;
2. Prehľad projektov/aktivít realizovaných v danom roku a ich odborné zhodnotenie ako súčasť plnenia Akčného plánu PHSR miest a vývoja v zásobníku projektov;
3. Hlavné zistenia a návrhy kľúčových opatrení na nasledujúci rok;
4. Zhodnotenie plnenia povinných kľúčových indikátorov úspechu.

Prvé správy o implementácii PHSR jadrových miest a IÚS UMR Liptov budú vypracované za rok 2022 najneskôr do 28.2.2023. Ideálne, ak budú tieto Správy schválené skôr než Správa o implementácii PHSR ZŠK 2021+, aby tieto boli jej relevantným podkladom, čo si bude vyžadovať koordináciu smerom zhora nadol aj zdola nahor.

Riadenie zmien: V priebehu implementácie strategického dokumentu môže dôjsť k potrebe čiastkovej zmeny vo forme úpravy cieľa, opatrenia alebo indikátora, čo môže byť spôsobené rozhodnutiami vlády alebo EÚ, alebo to vystane ako zistenie v priebehu priebežného monitorovania plnenia stratégií ako dôsledok nevhodne navrhnutého cieľa a opatrenia alebo nežiadúceho vývoja indikátora. Potreba rozhodnutia o zmene by mala byť navrhnutá v Správe o implementácii a v rámci nej prerokovaná.

Ex-post evaluácia plnenia stratégií: Pred ukončením výhľadového obdobia strategického dokumentu PHSR jadrových miest a IÚS UMR Liptov 2030 by mala byť odborne spracovaná komplexná ex-post evaluácia zameraná na vyhodnotenie plnenia stratégie ako celku, ktorá bude základným vstupným podkladom pre tvorbu nového strategického dokumentu.

2_Životné prostredie	14	Koeficient ekologickej stability krajiny	dopad	kategória	okres LM okres RK	Pozitívna zmena indikátora prepočítaného pre rok 2022, ktorý momentálne nie je k dispozícii a bude zadán na odborný prepočet.
	15	Počet projektov adaptačných opatrení	výstup	počet	okres LM okres RK	Medziročný priemerný rast indikátora o 20%.
	16	Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu s čistením odpadových vôd	výstup	%	okres LM okres RK	Medziročný priemerný rast indikátora o 10%.
	17	Podiel vodných útvarov v dobrom stave	výstup	%	okres LM okres RK	Medziročný priemerný rast indikátora o 20%.
	18	Podiel poľnohospodárskej pôdy v ekologickom hospodárení	výstup	%	okres LM okres RK	Medziročný priemerný rast indikátora o 20%.
	19	Oblasť riadenia kvality ovzdušia - ORKO	dopad	počet zaradených okresov	okres LM okres RK	Každoročné zlepšenie pozície obidvoch okresov v rámci Slovenska.
	20	Emisie znečisťujúcich látok	výstup	t/rok (CO, NOx, SO2, pre tuhé látky)	okres LM okres RK	Medziročný priemerný pokles nameraných hodnôt o 5%.
	21	Podiel zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky	výstup	%	okres LM okres RK	Medziročný priemerný pokles indikátora o 10%.
	22	Množstvo zmesového odpadu a množstvo vytriedeného odpadu v kilogramoch na obyvateľa za rok	výsledok	kg	okres LM okres RK	Medziročný priemerný pokles indikátora o 10%.
	23	Počet uskutočnených aktivít zameraných na podporu EVVO	výstup	počet	okres LM okres RK	Medziročný priemerný rast počtu aktivít o 20%.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie:

V rámci vypracovania správy o hodnotení a identifikácie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia, neboli identifikované vplyvy, ktoré by presahovali štátne hranice.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií:

Pri spracovaní dokumentu boli využité:

- dostupné existujúce poznatky získané v rámci prípravných prác, osobitne dôležité strategické a koncepcné dokumenty zaoberajúce sa parciálnymi problémami, ktoré budú riešené v Stratégií Liptov 2030,
- stratégie a koncepcné materiály s celoštátnou pôsobnosťou, Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027,
- výstupy z verejných diskusií s aktérmi v strategicko-plánovacích regiónoch (identifikácia problémov/výziev, cieľov a rozvojových zámerov aktérov v dotknutom území) a územiach udržateľného mestského rozvoja,
- požiadavky a rozvojové zámery zástupcov samospráv (obcí, miest),

- súbory štatistických dát pre inventarizačnú a analytickú časť (primárne a sekundárne dáta)
- súbory štatistických dát (primárne dáta) získané na základe dotazníkových prieskumov
- relevantné právne normy,
- odborné kapacity v regiónoch – pod SPR a UMR na území BBSK sú vytvorené Tematické pracovné skupiny a Kooperačné rady, ktorých členovia a členky zastupujú široké spektrum organizácií a združení za jednotlivé definované oblasti.

Na vypracovanie Stratégie Liptov 2030 bolo potrebné zhromaždiť množstvo údajov, čo si vyžiadalo do zberu zapojiť nemalý počet ľudských zdrojov. Na zhromažďovanie údajov boli využité interné možnosti – zadaním úloh zamestnancom mestského úradu príslušných oddelení. Týkalo sa to hlavne oblastí spravovaných mestom.

Pri procese spracovania strategického dokumentu boli premietnuté a zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty a jeho jednotlivé orgány: poslanci Zastupiteľstva, primátori miest a starostovia obcí, komisie.

Dôležitým zdrojom informácií pre stanovenie cieľov, opatrení a typových aktivít bolo 11 participatívnych stretnutí s pracovníkmi mestských úradov obidvoch jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok a ich socio-ekonomickými partnermi po tematických oblastiach a 6 stretnutí so starostami 16 obcí, ktoré sú súčasťou územia UMR Liptov. Celkovo participovalo na príprave strategicko-programovej časti 151 zainteresovaných osôb z územia UMR Liptov. Návrh strategicko-programovej časti bol priebežne konzultovaný s 5 - člennou expertnou skupinou zloženou zo zástupcov 2 jadrových miest.

Strategický dokument je tak spoločným dielom kvalifikovaného expertného tímu a odborníkov z miest Ružomberok a Liptovský Mikuláš a tiež schopných, angažovaných a inšpiratívnych ľudí z oblasti kultúry, športu, životného prostredia, infraštruktúry, sociálnej či zdravotnej starostlivosti, školstva a podobne. Všetci títo participujúci ľudia prispeli svojou aktívnou účasťou, návrhmi, podnetmi či pripomienkami do vytvorenia spoločnej vízie a stratégie.

Výsledkom spracovania je strategický dokument Liptov 2030, ktorý v sebe integruje dve stratégie mestského rozvoja tzv. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok a mesta Liptovský Mikuláš na roky 2023 - 2030 a jednu integrovanú územnú stratégiu UMR Liptov na roky 2023 – 2030. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest na roky 2023 - 2030 schváli Mestské zastupiteľstvo Liptovský Mikuláš a Mestské zastupiteľstvo Ružomberok, stratégiu UMR Liptov na roky 2023 – 2030 schváli Kooperačná rada UMR.

Strategický dokument pozostáva z Analytickej časti, Strategicko-programovej časti a Realizačno-finančnej časti. Ako bolo uvedené vyššie, neočakáva sa, že stratégia bude mať priame výstupy, ktoré by mohli byť predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie. Priority a ciele definované v časti II. článku 3. Hlavné ciele sú zamerané na optimalizáciu využitia zdrojov a zníženie výstupov ekonomických a iných činností relevantných pre posúdenie z hľadiska dopadov na životné prostredie.

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Akčné plány PHSR a zásobník projektov UMR Liptov

Akčný plán pre PHSR obidvoch jadrových miest slúži na podporu realizácie PHSR jadrových miest, ako aj IÚS stratégie UMR Liptov na roky 2023-2030. Je previazaný so zásobníkom projektov za územie UMR Liptov. Tento zásobník obsahuje zoznam projektov, ktoré sú realizované na území

jadrových miest aj v obciach zaradených do UMR Liptov podľa kategórie žiadateľa: (1) jadrové mesto Liptovský Mikuláš, (2) jadrové mesto Ružomberok, (3) obce UMR, (4) podnikateľský sektor a (5) tretí sektor, ktoré sú súčasťou územia UMR Liptov. Zásobník projektov obsahuje projekty, s ktorými sa počíta do Integrovaných územných investícií (IÚI) a integrovaných projektových balíčkov.

Prvotný zásobník projektov bol tvorený z viacerých zdrojov. Využili sme existujúci zásobník projektov na VÚC Žilinskom samosprávnom kraji a získali odtiaľ projektové zámery za obidve jadrové mestá a obce združené v UMR Liptov. Tiež sme oslovili obidva mestské úrady jadrových miest a požiadali ich o ich projektové zásobníky, podobne ako sme to urobili aj s OOCR Región Liptov. Projektové zámery obcí, ktoré neboli súčasťou zásobníka VÚC Žilinský kraj, sme získali počas osobných stretnutí so starostami. Viaceré projektové zámery vygenerovala expertná skupina zriadená k príprave tohto strategického dokumentu počas svojich rokovaní (tzv. spoločné projekty). Išlo najmä o také projekty, ktoré boli spoločné pre celé územie UMR Liptov. Odborná a laická verejnosť mala tiež možnosť prostredníctvom formulára na webstránke www.liptov2030.sk prispieť do dotazníka svojimi projektovými zámermi, alebo tam prispievala aj počas rokovaní tematických pracovných skupín (zoznam účastníkov je uvedený v Prílohe 3). Takto sme získali 282 projektových zámerov v celkovej predbežnej finančnej hodnote 835 mil. EUR. Ich prehľad uvádza nasledovná tabuľka.

Prehľad stavu zásobníka projektov za UMR Liptov k 31.7.2022				
Územná príslušnosť žiadateľa	Kategória žiadateľa	Počet projektov v zásobníku	Alokovaná suma – hrubý odhad	
Mesto Liptovský Mikuláš	Samospráva	63	545 987 191 €	
	Podnikatelia	9	9 650 000 €	
	Tretí sektor	9	9 082 000 €	
	Verejný sektor	4	4 850 000 €	
	SPOLU	85	569 569 191 €	68,21%
Mesto Ružomberok	Samospráva	50	40 914 200 €	
	Podnikatelia	3	950 000 €	
	Tretí sektor	12	167 445 400 €	
	Verejný sektor	16	0 €	
	SPOLU	81	209 309 600 €	25,07%
Obce UMR	Samospráva	76	30 057 000 €	

	Podnikatelia	1	250 000 €	
	Tretí sektor	4	7 244 000 €	
	Verejný sektor	1	0 €	
	SPOLU	82	37 551 000 €	4,5%
Spoločné projekty za územie UMR	UMR	24	5 586 000 €	
	Podnikatelia	2	1 610 000 €	
	Tretí sektor	9	11 350 000 €	
	Verejný sektor	0	0 €	
	SPOLU	35	18 546 000 €	2,22%
CELKOM	Samospráva	189	620 709 391 €	
	spoločné UMR	24	4 586 000 €	
	Podnikatelia	15	12 460 000 €	
	Tretí sektor	34	195 121 400 €	
	Verejný sektor	21	4 850 000 €	
	SPOLU	283	834 975 791 €	100,00%

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Poznámka: Finančné údaje v tejto tabuľke sú len hrubo odhadnuté. Niektoré projektové zámery boli predložené bez vyčíslenia finančných nárokov a z toho dôvodu sú napríklad kumulované údaje za verejný sektor nulové.

Práca s akčným plánom a zásobníkom projektov je priebežná. Zásobník je permanentne otvorený a kontinuálne dopĺňaný a aktualizovaný o nové projektové zámery, čo má na zodpovednosti Technický sekretariát pri Kooperačnej rade UMR. Tento tiež koordinuje spájanie projektov do balíkov tzv. integrovaných územných investícií (IUI). Technický sekretariát komunikuje so žiadateľmi a garantmi projektových zámerov, aktualizuje stav pripravenosti projektov, ich odhadované náklady na realizáciu a termín realizácie.

Pri rozhodovaní o podpore aktivít a projektov zo zásobníka projektov by mali mať prednosť tie, ktoré najpozitívnejšie prispievajú k napĺňaniu špecifických cieľov a opatrení definovaných v strategickom dokumente a v prípade integrovanej územnej stratégie UMR Liptov sú zároveň v súlade s 5 strategickými piliermi rozvoja UMR Liptov.

Pre posúdenie relevantnosti projektov v zásobníku projektov za 4 oblasti územnej príslušnosti žiadateľov (mesto Liptovský Mikuláš, mesto Ružomberok, 16 obcí UMR a spoločné projekty územia

UMR) a ich prioritizáciu sme využili expertné hodnotenie 10 odborníkov na regionálny rozvoj (6 členov expertnej skupiny a 4 členovia spracovateľského tímu). Hodnotiace kritéria, ktoré boli posudzované expertmi: (1) Integrovanosť projektu (územne a tematicky) a komplexnosť projektu; (2) Inovativnosť projektu; (3) Podpora zdieľanej ekonomiky; (4) Verejnoprospešnosť; (5) Naliehavosť; (6) Finančná udržateľnosť; (7) Pripravenosť projektu. Každý expert mohol pre projekt prideliť od 0 po 2 body podľa toho, ako projekt spĺňal hodnotené kritérium. Prehľad bodového hodnotenia projektov v zásobníku projektov je uvedený v Prílohe 2 tohto strategického dokumentu a bude podkladom pre rokovanie Kooperačnej rady UMR Liptov o výbere projektov na financovanie z finančnej alokácie vyčlenenej pre UMR Liptov vo výške 25,5 mil. EUR. Finančné hodnoty jednotlivých projektov sú len odhadované a budú upresnené pred rokovaním Kooperačnej rady UMR Liptov.

Integrované územné investície (IÚI) spoločne s integrovanými projektovými balíčkami sú kľúčovými nástrojmi synergie opatrení a aktivít implementácie integrovaných rozvojových stratégií, vytvárané podľa jednotného metodického rámca pre prípravu Integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021-2027. IÚI vznikajú prepojením minimálne jednej kľúčovej aktivity/projektu s jednou doplnkovou aktivitou/projektom zo zásobníka projektov, ktoré sú financované z EŠIF v programovom období 2021-2027 z Programu Slovensko. Ak je doplnková aktivita financovaná z iného zdroja ako EŠIF, napr. z CLLD stratégie, vlastných rozpočtov samospráv, projektov cezhraničnej spolupráce Interreg a pod., ide o integrovaný projektový balíček. Návrhy na vytváranie integrovaných územných investícií a integrovaných projektových balíčkov spoločne so socio-ekonomickými partnermi a samosprávami v území budú jednou z prioritných aktivít implementácie tohto strategického dokumentu zo strany Strategicko-analytickej jednotky a Technického sekretariátu Kooperačnej rady.